

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВНЗ ДО ПУБЛІЧНИХ ВИСТУПІВ

Думанська Л. Б. (Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна)

Навчання української мови (за професійним спрямуванням) студентів першого курсу технічних вищих навчальних закладів зорієнтовано на удосконалення і поглиблення фахових знань, їх загальномовної культури, термінологічної компетенції. Важливим аспектом даної дисципліни є оволодіння як писемним, так і усним науковим мовленням, оскільки це є важливою умовою формування і розвитку сучасного фахівця. Цей аспект особливо важливий у зв'язку з помилковим вживанням термінів, граматичними помилками, багатозначністю тлумачення слів та висловів, змістовими неточностями.

На жаль, більшість студентів не вміють стисло, грамотно, логічно викласти інформацію, бояться говорити на аудиторію, під час публічних виступів, зокрема захисту дипломної роботи, переживають справжній стрес; пізніше це заважає професійному вдосконаленню і кар'єрному зростанню молодого фахівця. Тому викладач під час викладання дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» повинен навчати студентів власне науковому підходу до підготовки виголошення інформації.

Зміст і результати наукового дослідження, самостійно виконуваного студентами, найчастіше оформлюються усними жанрами наукової літератури: науковою доповіддю, повідомленням на науково-практичних конференціях, виступом під час захисту дипломної роботи.

Підготовку студентів до публічних виступів доцільно проводити під час організації студентських наукових конференцій. Необхідно заздалегідь ознайомити студентів зі структурою доповіді (повідомлення, виступу), основними правилами виголошення інформації. Вступ повинен чітко і переконливо відображати причину і мету виступу, розкривати суть конкретного питання, містити аргументи. Студент-доповідач має привернути й утримати увагу аудиторії, тому речення повинні бути короткими, простими, позбавленими незрозумілої термінології, канцеляризмів. В основній частині необхідно розкрити суть проблеми, навести аргументи,

пояснення, міркування. Варто інтонаційно виділяти найважливіші місця і виражати своє ставлення до предмету мовлення. Доцільним буде використання переконливих фактів, цитат, цифр, діаграм, схем, графіків тощо, проте слід пам'ятати, що ілюстративний матеріал не повинен поглинати змісту доповіді. Важливим є визначення місць для риторичних та проблемних запитань, логічних пауз тощо. Наприкінці виступу студент має зробити лаконічні та однозначні висновки, що відповідають темі, узгоджуються зі вступом і не виходять за межі загального стилю викладу інформації.

У студентських наукових роботах новизна визначається переважно такими поняттями, як «проілюстровано», «уточнено», «доповнено», «систематизовано», «узагальнено», «класифіковано», «конкретизовано» відомі матеріали та результати, оскільки наукова робота має бути скерованою на одержання нових знань в обраній галузі.

Під час підготовки до публічного виступу для більш ефективного усного мовлення студенту необхідно увести в ключових позиціях тексту вставні словосполучення типу *можна сказати, як кажуть у таких випадках, звертання для активізації уваги слухачів (шановні колеги, як вам відомо)*. Доцільно використовувати мовні кліше: для узагальнення, висновків (*отже, таким чином, відтак, у результаті* тощо); для ілюстрації матеріалу (*наприклад, проілюструємо яскравими прикладами, унаочнимо* тощо); для виокремлення частин висловлювання (*необхідно зазначити, треба врахувати, зупинимося на головному* тощо); для об'єктивної оцінки інформації (*безперечно, встановлено, можна припустити, природно* тощо); для суб'єктивної оцінки інформації (*уявляється вірогідним, на наш погляд, точка зору автора* тощо); для введення нової інформації (*постає питання про..., основні переваги цього методу..., деякі додаткові зауваження стосуються...* тощо).

Студенту слід пам'ятати, що після виголошення інформації на конференціях часто трапляються дискусії, тому кожен доповідач повинен розвивати у собі вміння та навички полемічного мистецтва. З метою публічного обговорення дискусійних питань широко застосовують діалог, що дозволяє здобувати знання шляхом роздумів, міркувань, спільного обговорення проблеми, пошуків оптимального рішення. Для перетворення монологу в діалог слід перебудувати текст таким чином, щоб у ньому в окремих частинах були питання та відповіді (*Як Ви думаєте...? Що відрізняє дану проблему від попередньої?* тощо). Також варто заздалегідь

спрогнозувати вірогідні заперечення і зауваження слухачів та підготувати можливі контраргументи і оптимальну форму реакції на них з метою переконання.

Отже, під час вивчення української мови (за професійним спрямуванням) у технічному вищому закладі освіти слід приділяти належну увагу формуванню навичок усного мовлення, побудові грамотних та логічних висловлювань різних типів під час публічних виступів.